

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної та соціальної психології і соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і

навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 7 від 18.04.2018 р.

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

НАРАТИВНА ПСИХОТЕРАПІЯ

підготовки магістр

спеціальності 053 «Психологія»

освітньої програми (спеціалізації) «Клінічна психологія»

Програма навчальної дисципліни «Наративна психотерапія» підготовки магістра, галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньою програмою «Клінічна психологія»

Розробники:

Журавльова Олена Вікторівна, старший викладач кафедри загальної та соціальної психології і соціології, кандидат психологічних наук;

Рецензент: Хворост Христина Юріївна, доцент кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної та соціальної психології і соціології.

Протокол № __ від __ вересня 2018 р.

Завідувач кафедри: (проф. Засекіна Л. В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології і соціології.

Протокол № __ від __. __. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (доц. Іванашко О.Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Для студентів денної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 05 «Психологія», спеціальність 053 «Психологія», освітня програма «Клінічна психологія» Освітній ступінь «Магістр»	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 5
		Семестр 10-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 18 год.
		Практичні 18 год. Лабораторні 32 год.
		Самостійна робота 72 год.
	Консультації 10 год. Форма контролю: залік	

Таблиця 1

Для студентів заочної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань 05 «Психологія», спеціальність 053 «Психологія», освітня програма «Клінічна психологія» Освітній ступінь «Магістр»	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 6
		Семестр 12-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 12 год. Лабораторні 14 год.
		Самостійна робота 96 год.
	Консультації 18 год. Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є систематичний аналіз дій терапевта при здійсненні наративної психотерапії та формування навиків індивідуальної та групової роботи з клієнтами, механізми та особливості використання наративу у практиці. Вивчення курсу пов'язане зі знаннями, які студенти отримали при засвоєнні таких дисциплін, як «Психологія особистості», «Соціальна психологія», «Психодіагностика», «Психологічне консультування».

Метою викладання навчальної дисципліни «Наративна психотерапія» є детальне ознайомлення студентів із концептуальними засадами і методологічними принципами наративної психотерапії та вироблення практичних навичок застосування її основних технік у терапевтичному процесі. Основними завданнями вивчення дисципліни «Наративна психотерапія» є формування у студентів навичок визначати сфери застосування наративної психотерапії; створення цілісного уявлення про зміст, методи і принципи терапевтичного процесу з використанням методик, що базуються на застосуванні наративу; формування системи знань у студентів щодо особливостей надання психотерапевтичної допомоги психологами-нараторологами; формування початкового досвіду та професійної позиції майбутніх психологів щодо своєї практичної діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Поняття про наратив та наративну психологію.
2. Методика організації наративної психотерапії.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: теоретико-методологічні засади і понятійно-термінологічний апарат дисципліни; суть, види і специфічні риси наративної психотерапії; етичні принципи, умови й чинники ефективної психотерапії; процедурні й психотехнічні аспекти терапії; методологічні інновації терапевтів, що використовують наратив у практиці; проведення терапевтичного інтерв'ю; визначення локусу скарги і формулювання запиту клієнта; розробка стратегії вирішення проблеми клієнта; застосування психотехнічних методів і прийомів відповідно до завдань кожної стадії (етапу) терапії.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Для студентів денної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Лабор	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Поняття про наратив та наративну психологію.						
Тема 1. Історія виникнення та сучасний стан наративного підходу у психотерапії.	14	2	2		10	
Тема 2. Наратологія. Поняття, ціль та завдання наративної психології.	14	2	2		10	
Разом за змістовим модулем 1	28	4	4	0	20	0
Змістовий модуль 2. Методика організації наративної психотерапії.						
Тема 3. Використання наративного підходу в діагностиці та терапії психічних явищ	18	4	2		10	2
Тема 4 Особиста розповідь як домінуючий наратив.	28	2	4	8	12	2
Тема 5 Автобіографічні спогади особистості.	28	4	4	8	10	2
Тема 6 Контент-аналіз як експертно-діагностична процедура психологічного дослідження	24	2	2	8	10	2
Тема 7. Наративна практика як основа роботи в зоні найближчого розвитку: партнерство та співпраця терапевта та клієнта	24	2	2	8	10	2
Разом за змістовим модулем 2	122	14	14	32	52	10
Всього годин:	150	18	18	32	72	10

Таблиця 2

Для студентів заочної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Лабор	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Поняття про наратив та наративну психологію.						
Тема 1. Історія виникнення та сучасний стан наративного підходу у психотерапії.	11	1			10	
Тема 2. Наратологія. Поняття, ціль та завдання наративної психології.	11	1	2		10	
Разом за змістовим модулем 1	24	2	2	0	20	0
Змістовий модуль 2. Методика організації наративної психотерапії.						
Тема 3. Використання наративного підходу в діагностиці та терапії психічних явищ	11	1	2		10	
Тема 4 Особиста розповідь як домінуючий наратив.	35	2	2	4	20	5
Тема 5 Автобіографічні спогади особистості.	30	2	2	4	15	5
Тема 6 Контент-аналіз як експертно-діагностична процедура психологічного дослідження	23	1	2	2	15	3
Тема 7. Наративна практика як основа роботи в зоні найближчого розвитку: партнерство та співпраця терапевта та клієнта	29	2	2	4	16	5
Разом за змістовим модулем 2	126	8	10	14	76	18
Всього годин:	150	10	12	14	96	18

5-6. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) НЕ ПЕРЕДБАЧЕНІ

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «Наративна психотерапія» складається з двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль (мах = 40 балів)							Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1							Модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР1	МКР2	МКР3	
2	2	2	10	10	7	7	20	20	20	100

Розподіл балів для заочної форми навчання

Поточний контроль (мах = 40 балів)							Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1							Модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР1	МКР2	МКР3	
	4	4	8	8	7	9	20	20	20	100

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування. Оцінка з відповідних тем включає по 2 бали за виконання кожної лабораторної роботи та 2 (теми 1-3) або 3 (теми 4-7) бали за виконання практичної роботи. Для студентів заочної форми навчання оцінка відповідних тем включає 2 бали за виконання кожної лабораторної роботи та 4 (теми 2-5) або 5 (теми 6-7) бали за виконання практичної роботи.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово. Модульний зріз передбачає розв'язання 10 тестових та 2 відкритих запитань, які складаються на основі лекційного курсу, практичних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 20 балів (загалом 60 балів за три модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – екзамен. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає екзамен. На екзамен вноситься *60 балів* (по 20 балів за кожне запитання), а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для складання іспиту потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова А. Л. Нарративная терапия: социально-педагогический аспект // Актуальные проблемы воспитания и образования : Сб. науч. ст. / под. ред. М. Д. Горячева. – Вып. 5. – Самара., 2005. – С. 3-12.
2. Бальбуров Э. Фабула, сюжет, нарратив как художественная рефлексия событий / Э. Бальбуров // Критика и семиотика. – 2002. – Вып. 5. – С. 71–78.
3. Барский Ф.И., Грицук А.Г. «Интервью о жизненной истории» Д. Макадамса как метод исследования нарративной идентичности // Психологическая диагностика. – 2008. – №5. – С. 3-48
4. Бассин Ф.В. "Значащие" переживания и проблема собственно-психологической закономерности // Вопр. психол. 1972. № 3. С. 105 — 124.
5. Брокмейер Й., Харре Р. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы // Вопросы философии. – 2000. – № 3. – С. 29-42.
6. Брокмейер Й. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы / Й. Брокмейер, Р. Харре // Вопросы философии. – 2000. – № 3. – С. 29–42.

7. Галян, І. М. Психодіагностика [Текст] : навч. посіб. / І. М. Галян. - К. : Академвидав, 2009. - 463 с. : ілюстр., табл. - (Альма-матер). - Термінол. слов.: с. 445-458. - Бібліогр.: с. 459-463
8. Гилберт Дж.Н., Малкей М. Открывая ящик Пандоры: Социологический анализ высказываний ученых / Пер. с англ. М. Бланко; Вступ. ст. В.П. Скулачева; Общ. ред. и послесл. А.Н. Шамина, Б.Г. Юдина. – М.: Прогресс, 1987. – 267 с.
9. Калмыкова Е. С. Нарратив в психотерапии: рассказы пациентов о личной истории / Е. С. Калмыкова, Э. Мергенталер // Психологический журнал. – 1998.– Т. 19, № 5. – С. 97–103.
10. Лапланш Ж., Понталис Ж.-Б. Словарь по психоанализу. М., 1996.
11. Логинова Н.А. Психобиографический метод исследования и коррекции личности. – Алматы: «Казак университеті», 2001. – 176 с.
12. Общая психодиагностика / Под ред. А.А. Бодалева, В.В. Столина. М.: Изд-во МГУ, 1987. С. 46 — 52, 182 — 193, 206 — 220.
13. Сапогова Е. Е. Анализ я-концептов и я-метафор в содержании индивидуальных нарративов субъекта / Е. Е. Сапогова // Прикладная психология: достижения и перспективы / под ред. Л. А. Мирской, Т. Ю. Синченко, В. Г. Ромека. – Ростов-на-Дону : Фолиант, 2004. – С. 50–79.
14. Сапогова Е. Е. Поэтика автобиографии: к анализу мотивов субъективных нарративов в психологическом консультировании / Е. Е. Сапогова // Развивающийся человек в пространстве культуры. Психология гуманитарного знания : тез. Всерос. науч.-практ. конф. 26–27 октяб. 2004 г. (Тула, ТулГУ). – Тула, 2004. – С. 227–233.
15. Сапожникова Н. В. “Авторский голос” как элемент эпистолярно-историсофской репрезентации личности (на материалах XIX века) / Н. В. Сапожникова // Проблемы образования, науки и культуры. Вып. 17. Культура. – 2005. – № 34. – С. 81–89.
16. Уайт М. Карты нарративной практики: Введение в нарративную терапию / Пер. с англ. Д. Кутузовой. – М.: Генезис, 2010. – 326 с.
17. Уайт М. Карты нарративной практики: Введение в нарративную терапию / Пер. с англ. Д. Кутузовой. – М.: Генезис, 2010. – 326 с.
18. Фабрикант М. С. Применение нарративного анализа в исследовании больших социальных групп // Психологический журнал. – 2010. – № 1. – С. 64-68.
19. Фридман Дж., Комбс Дж. Конструирование иных реальностей: Истории и рассказы как терапия / Пер. с англ. – М.: Независимая фирма «Класс», 2001. – 368 с.
20. Фридман Дж., Комбс Дж. Конструирование иных реальностей: Истории и рассказы как терапия / Пер. с англ. – М.: Независимая фирма «Класс», 2001. – 368 с.

21. Фридман Дж. Конструирование иных реальностей: Истории и рассказы как терапия / Дж. Фридман, Дж. Комбс. – М. : Класс, 2001. – 368 с.
22. Фуко М. Порядок дискурса // Фуко М. Воля к истине: По ту сторону знания, власти и сексуальности. Работы разных лет / Пер. с фр., комментарий и посл. С. Табачниковой; Общ. ред. А. Пузыря. – М.: Касталь, 1996. – С. 47-96
23. Franzosi R. Narrative Analysis ñ or Why (and How) Sociologists Should Be Interested in Narrative // Annual Review of Sociology. 1998. Vol. 24. P. 517-554.
24. Gergen K. J. An Invitation to Social Construction. – London, 1999. – P. 90-110.
25. Labov W., Waletzky J. Oral Versions of Personal Experience: Three Decades of Narrative Analysis // Special Volume of a Journal of Narrative and Life History. – 1997. Vol. 7. P. 3-38.
26. Sarbin T. R. Narratology as a root metaphor in psychology // Narrative psychology: The stories nature of human conduct / Ed. By T. R. Sarbin. NY., 1986. – P. 3-21.
27. Wortham, S. Narratives in action. A strategy for research and analysis / S. Wortham. – NY : Teachers College Press, 2001. – 274 p

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

10. Поняття наративу.
11. Історія розвитку наративної психотерапії.
12. Поняття метафори та дискурсу.
13. Наратологія. Поняття, ціль та завдання наративної психології.
14. Сфери застосування наративу та його взаємозв'язок з іншими галузями.
15. Сучасний стан наративного підходу в психотерапії
16. Конструктивістські теорії наративної психології.
17. Організація наративної психотерапії.
18. Використання наративного підходу в діагностиці та терапії психічних явищ.
19. Основні засади наративної психотерапії.
20. Теоретичні контексти та загальні характеристики наративної терапії. Прийоми, методи та техніки роботи.
21. Автонаратив як особистісний спосіб життєконструювання.
22. Автобіографічні спогади особистості. Автобіографічна пам'ять.
23. Проблема пластичності автобіографічних спогадів. Структура автобіографічної пам'яті.
24. Інтервал самоідентичності особистості.
25. Біографічний метод у психології.
26. Контент-аналіз як експертно-діагностична процедура психологічного дослідження. Контент-аналіз автобіографічних текстів.

27. Аналіз ранніх дитячих спогадів.
28. Наративна практика як основа роботи в зоні найближчого розвитку: партнерство та співпраця терапевта та клієнта.
29. Екстерналізуючі бесіди та метод використання метафор. «Карта визначення позиції».
30. «Церемонія визнання самовизначення» (робота з зовнішніми очевидцями).
31. Структура «церемонії визнання самовизначення».
32. Техніка згущення історій.
33. Техніка розвитку альтернативної історії.
34. Деконструктивне вислуховування та особливості його застосування.
35. Ідея інтертекстуальності
36. Ідея про безкінечну інтерпретацію тексту
37. Потреба вивчення ландшафту дії
38. Ідея соціального конструювання особистості
39. Техніка простежування історії проблеми
40. Техніка вивчення ефектів проблеми
41. Особистість у наративному підході.
42. Інтервальна структура автобіографічної самоідентичності
43. Ритуали визнання і позитивної переоцінки життя людей
44. Техніка розвіювання негативних уявлень про себе
45. Розповідь як основна форма роботи з наративами
46. Ключові слова в позиції наративного терапевта: не-експертність, незнання повага, інтерес, співпраця, прозорість
47. Бесіди перескладання/відновлення авторської позиції

).